

Práce ve výškách v průmyslu a ochrana proti pádu

Práce ve výškách patří v klasické struktuře Státního úřadu inspekce práce do segmentu stavebnictví. V praxi však nejsou riziku pádu vystaveni jen stavební dělníci na lešení či pokrývači. Rozsah článku umožňuje pouze naznačit základní aspekty této problematiky v průmyslu.

V průmyslových závodech je mnoho pracovišť ve výšce nad 1,5 m. První skupinou jsou trvalá pracoviště – výrobní linky a velké stroje s prostorem pro obsluhu ve výšce. Zde je přirozeným řešením kolektivní ochrana pomocí zábradlí, poklopů atd.

Druhou skupinu tvoří dočasná pracoviště – servisní a údržbářské zásahy, montáž a demontáž technologií, energetických zařízení, infrastruktury a vybavení hal včetně střešních světlíků, regálů atd. Ve většině případů nelze budovat schodiště a plošiny se zábradlím, je nutno používat prostředky osobní ochrany – OOPP proti pádu.

Jako příklad si představme výrobní halu s výškou stropu 15 m a v ní rozmístěné stroje, jejichž výška výrazně převyšuje zákonného 1,5 metru. Na horních stranách strojů se běžně nachází nejrůznější zařízení, která je nutno čas od času kontrolovat nebo opravovat. Nezodpovědný provozovatel pověří techniky, ať už vlastní nebo externí, aby to „nějak“ udělali. Stejně nezodpovědný technik si rozloží žebřík, na stroj či výrobní linku „nějak“ vyleze a nebezpečí úrazu je zcela reálné. Co má tedy udělat zaměstnavatel, aby se o něm dalo říci, že je zodpovědný?

Základem jsou interní směrnice, technologické postupy a propracovaný systém školení, přidělování a kontrol OOPP proti pádu. Při jejich zpracování lze narazit na celou řadu úskalí.

Prvním úskalím je terminologie a pojem „odborně způsobilý zaměstnanec“ z nařízení vlády č. 362/2005 Sb. s podobností čistě náhodnou s „odborně způsobilou osobou pro prevenci rizik“ podle zákona č. 309/2006 Sb. Odborná způsobilost zaměstnance pro práce ve výškách dosud není ukotvena v žádných právních předpisech či normách, takže se na jeho kvalifikaci vztahuje univerzální formulka ze zákoníku práce: zaměstnavatel je povinen určit obsah a četnost školení. Ovšem jakým způsobem? Míra rizika při práci ve výškách by mohla být důvodem k jejímu zařazení do kategorie zvláštní odborné způsobilosti s legislativně předepsanými náležitostmi, jak je tomu u vyhrazených technických zařízení či právě odborné způsobilosti pro prevenci rizik.

Úskalím v praxi je pak riziko, že i při svědomitém použití kompletního pracovního postroje dojde při zachycení pádu k roztržení vnitřních orgánů zaměstnance kvůli absenci tlumiče pádu, případně postroj zachycenému zaměstnanci nevratně přiškrtní životně důležité funkce, protože nebyl vyproštěn včas.

S ohledem na nebezpečí, kterým jsou zaměstnanci pracující ve výšce vystaveni, by měl být i za stávajících legislativních podmínek kladen zvýšený důraz na školení, a to nejen u „odborně způsobilého zaměstnance“, ale u všech zaměstnanců pracujících ve výšce. Ideální je obrátit se na specializovanou firmu zabývající se ochranou proti pádu. Tyto firmy poskytují odborné poradenství, školení a dokáží řešit celá pracoviště a situace na nich. Navrhnou polohovací systémy, které zaměstnance nejen ochrání, ale usnadní jim i samotnou práci (systém je drží a pracovníci mají volné ruce). Vedle nich

správně navržené a správně používané zádržné systémy zajistí, aby v případě pádu nebyly následky pro zaměstnance fatální.

Kontroly OIP ukazují přístup zaměstnavatele k problematice. Na jedné straně se inspektoři stále setkávají s přístupem „na to si najmeme dodavatele a ten ať si poradí“, na druhé straně si již naštěstí řada výrobních firem uvědomuje závažnost těchto rizik a ve spolupráci s odbornými firmami instaluje pod stropy svých hal systémy pro připnutí OOPP proti pádu. Zatím je bohužel obecně rozšířen nezodpovědný přístup. Přitom samy výše zmíněné odborné firmy (např. Vertical Trade a Singing Rock) působí celorepublikově a školící polygony pro výškové práce nalezneme nejen v jejich sídlech, ale prakticky po celé České republice. Podmínky pro zlepšování tedy již existují a je na technících BOZP a inspektorech OIP, aby svou poradenskou činností v průmyslových podnicích přispěli ke zvýšení kvality ochrany proti pádu.

*Ing. Petr Kurtin
inspektor oddělení inspekce BOZP
Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj*